

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2014, zakázka č. 2105

Název projektu: Profesní zdatnost (self-efficacy) studentů učitelství

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel: PhDr. Yveta Pecháčková, Ph.D.

Studentky magisterského studia oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, 3. ročník:

Monika Drahokoupilová: ID 30179

Michaela Krámová: ID 27378

Celková částka přidělené dotace: 57 000,- Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu:

Cílem kvantitativního výzkumného šetření je zjistit, jaká je pocíťovaná profesní zdatnost studentů učitelství (Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, Učitelství pro MŠ) spolupracovat s rodiči.

Specifikace cílů:

1. Zjistit pocíťovanou profesní zdatnost studentů učitelství spolupracovat s rodiči (analýzou výsledků dotazníku ZdUR: Zdatnost učitelů spolupracovat s rodiči - na základě pěti dimenzí).
2. Zjistit, zda existují rozdíly mezi úrovněmi profesní zdatnosti studentů v závislosti na stupni jejich učitelské přípravy.
3. Zjistit, zda existují rozdíly mezi úrovněmi profesní zdatnosti studentů v závislosti na formě studia (prezenční x kombinovaná).

Tématem předložené zprávy je zkoumání profesní zdatnosti (self-efficacy) studentů učitelských oborů ve vztahu k budoucím rodičům svých dětí a žáků. Chtěli jsme tímto poskytnout pohled na tuto problematiku v podmínkách přípravy na učitelskou profesi, konkrétně u studentů posledních ročníků oborů Učitelství pro mateřské školy a Učitelství pro 1. stupeň základní školy na Pedagogické fakultě v Hradci Králové. Jednalo se o kvantitativní šetření, ve kterém byl použit dotazník autorů Majerčíková, J. a Gavora, P. s názvem: Zdatnost učitelů spolupracovat s rodiči (ZdUR příloha II).

Dotazník obsahuje 24 škálových položek, které jsou rozděleny do pěti dimenzí:

1. Schopnost informovat o prospívání dítěte
2. Schopnost vysvětlit fungování školy jako organizace
3. Schopnost radit rodičům ve věcech výchovy v rodině
4. Schopnost být transparentní k rodičům
5. Schopnost přesvědčit rodiče podpořit školu

Škály u všech položek umožňovaly odpovědi v rozmezí od 0 (žádné schopnosti) do 5 (velké schopnosti).

Postup řešení:

1. Etapa (březen – září)
 - a) Hlubší seznámení s dotazníkem ZdUR, přizpůsobení dotazníků vzhledem k instituci (mateřská škola – dítě, základní škola – žák, výuka apod.)
 - b) Realizace výzkumného šetření
 - c) Vyhodnocení, analýza získaných dat
2. Etapa (září – prosinec)
 - a) Prezentace výsledků na indexované konferenci 5th Conference on Education and Educational Psychology v Kyrenii (Kypr)
 - b) Sepsání závěrečné zprávy
 - c) Prezentace výsledků v odborném periodiku s vazbou na RIV (přislíbené publikování během roku 2015)

Stručný popis řešené problematiky

Autorem termínu self-efficacy je americký psycholog Albert Bandura (1994, In Majerčíková, 2012), který ho definuje jako přesvědčení o vlastních schopnostech organizovat a vykonávat činnost, která vede k daným výsledkům. Vyjadřuje hodnocení vlastních, jednotlivcem vyjadřovaných potencialit k výkonu určitých činností a vytváří se na základě autentické zkušenosti, zprostředkované zkušenosti a přesvědčení. V rámci bakalářského a magisterského studia si budoucí učitelé mateřských a základních škol intenzivně budují svou profesní zdatnost. Student získává odborné poznatky, v rámci praxí rozvíjí své pedagogické dovednosti, ověřuje si vzdělávací postupy, komunikační strategie, stabilizuje své postoje k edukační realitě a vytváří si svou vlastní učitelskou filozofii.

Výzkumný soubor tvořili studenti posledních ročníků magisterského studia oboru Učitelství 1. stupně ZŠ na UHK (počet respondentů v prezenční formě: 46, počet respondentů v kombinované formě 15) a studenti posledních ročníků bakalářského studia oboru Učitelství pro MŠ na UHK (počet respondentů v prezenční formě 32, počet respondentů v kombinované formě 21). Celkem se výzkumného šetření zúčastnilo 114 studentů. Dotazníky byly distribuovány převážně osobně (v tištěné formě) a po předchozí domluvě, část dotazníků (23) byla vyplněna online.

Vybrané výsledky

Při zpracovávání výsledků jsme provedli analýzu získaných dat, v této části prezentujeme výsledky získané od studentů prezenčního bakalářského a magisterského studia. V tabulkách jsou uvedeny aritmetické průměry jednotlivých dimenzí, graf č. 1 poskytuje porovnání dosažených aritmetických průměrů sledovaných skupin studentů prezenčního studia. V tabulkách č. 1 a 2 jsou jednotlivé dimenze uspořádány podle klesajících hodnot aritmetického průměru (AP).

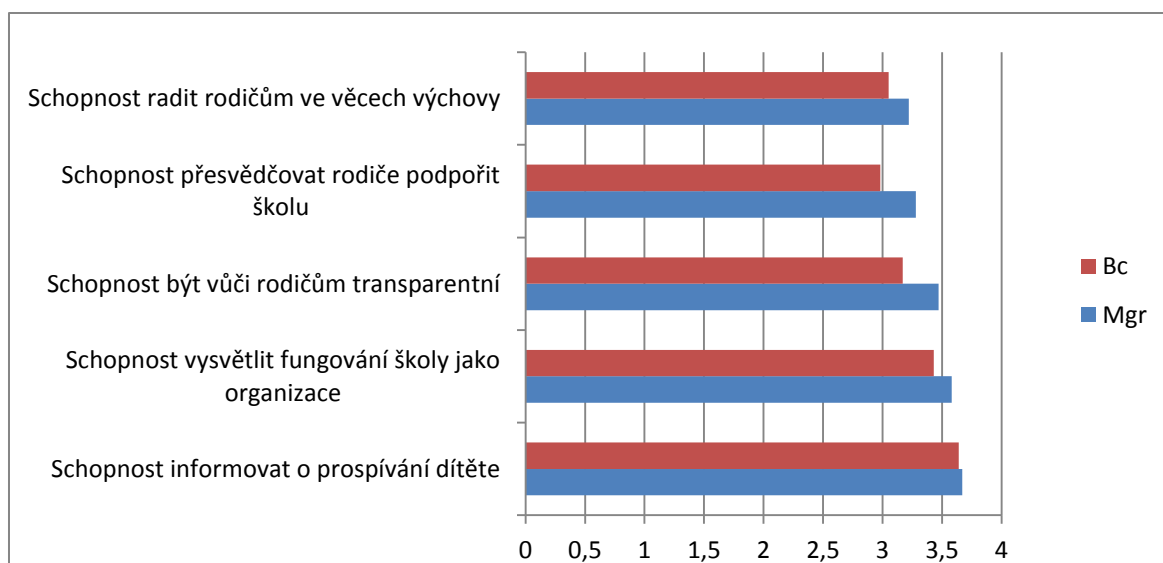
Tab. 1. Aritmetický průměr jednotlivých dimenzí studentů Učitelství pro MŠ - Bc

Dimenze	AP
---------	----

Schopnost informovat o prospívání dítěte	3,64
Schopnost vysvětlit fungování školy jako organizace	3,43
Schopnost být transparentní k rodičům	3,17
Schopnost radit rodičům ve věcech výchovy v rodině	3,05
Schopnost přesvědčit rodiče podpořit školu	2,98

Tab. 2. Aritmetický průměr jednotlivých dimenzí studentů Učitelství pro 1.stupeň ZŠ - Mgr

Dimenze	AP
Schopnost informovat o prospívání dítěte	3,67
Schopnost vysvětlit fungování školy jako organizace	3,58
Schopnost být transparentní k rodičům	3,47
Schopnost přesvědčit rodiče podpořit školu	3,28
Schopnost radit rodičům ve věcech výchovy v rodině	3,22

Graf 1: AP dimenzí dotazníku ZdUR za soubory studentů bakalářského a magisterského studia

Z grafu č. 1 je zřejmé, že rozdíly v dosažených průměrných hodnotách v jednotlivých dimenzích nejsou velké, avšak nejlepší sebehodnocení svých schopností oslovení studenti spatřují v činnostech, které se týkají předávání informací rodičům o prospívání dítěte (3,64 a 3,67). Tato dimenze je syčená pěti položkami, které se týkají informování o tom, jaké jsou vztahy dítěte s ostatními dětmi, zda dítě dobře prospívá, jaké je jeho chování a jak se v mateřské či základní škole cítí. Tento výsledek není překvapující, protože informování rodičů patří k základním povinnostem učitelky/učitele ve vztahu k rodičům. V mateřské škole i na prvním stupni základní školy je to prakticky každodenní činnost, která probíhá v rámci přímé komunikace „tváří v tvář“ pedagoga s rodičem.

V pořadí druhá nejvyšší průměrná hodnota byla zjištěna u schopnosti vysvětlit rodičům fungování školy jako organizace (3,43 a 3,58). Tato dimenze představuje objasnění toho, jak fungují různé orgány školy, jak se nakládá se získanými penězi od rodičů nebo jak funguje kuchyň. Oslovení studenti hodnotí své schopnosti v této oblasti dobře, přičemž nejvíce zdatní se cítí být při objasňování fungování školní kuchyně a nejméně zdatní se cítí být při objasňování fungování různých školských orgánů (např. činnost rady školy). Pravděpodobně studenti vycházejí ze svých zkušeností z praxí, na kterých jsou dostatečně seznámeni s tím, jak funguje běžný provoz (např. kuchyň), méně jsou seznámeni s tím, jak fungují existující správní orgány ve škole.

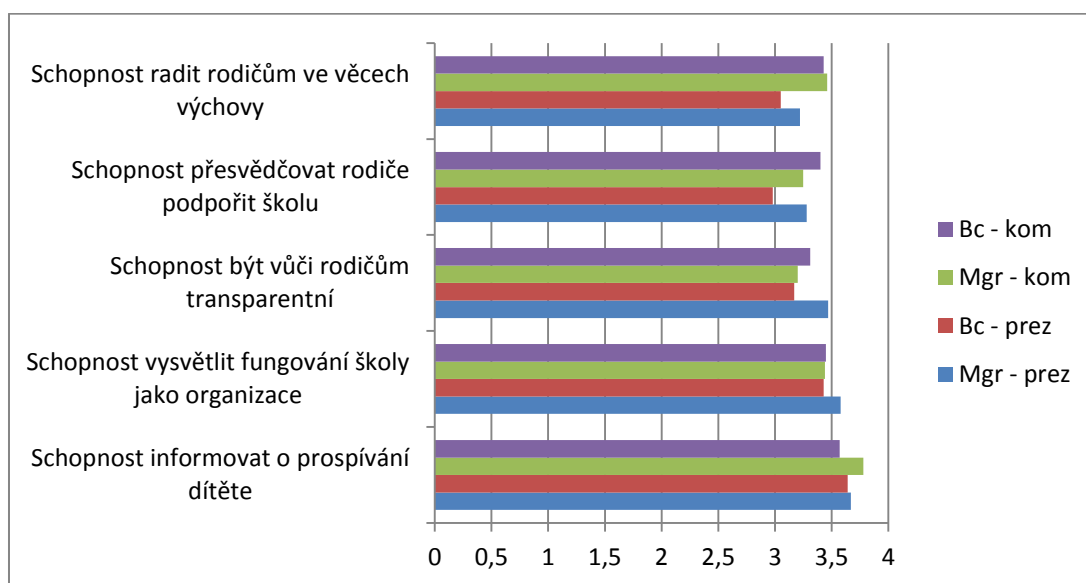
Třetí činností, ve které si oslovení studenti věří, je schopnost být vůči rodičům transparentní (3,17 a 3,47). Tato dimenze je sycena těmito položkami: prezentovat výsledky dětí; vytvořit dostatek příležitostí na to, aby mohli rodiče ve škole pozorovat to, o co projeví zájem; přijmout přítomnost rodiče na vyučování, kdykoliv bude chtít; akceptovat přítomnost rodiče ve třídě, i když to naruší její atmosféru. V těchto činnostech dochází k pozorování skutečného života ve škole a k neformálním setkáním, která Podle Bulla (Bull, 1989, In Majerčíková, 2012) jsou klíčová pro budování partnerství mezi školou a rodiči.

Pořadí dalších dimenzí se u sledovaných skupin studentů liší. U studentek oboru Učitelství pro MŠ (Bc) se další dimenze týká schopnosti radit rodičům v otázkách výchovy dítěte v rodině (3,05). Do této oblasti patří tyto schopnosti: vysvětlit rodičům, jak mají posilovat zdravé sebevědomí dítěte; navrhnout rodičům způsoby řešení vzdělávacích a výchovných problémů dítěte; objasnit důsledky nevhodné výchovy v rodině; vysvětlit jakým způsobem nejlépe ovlivňovat chování svého dítěte. Oslovené studentky se cítí být nejvíce zdatné při vysvětlování, jak posilovat zdravé sebevědomí dítěte a řešit vzdělávací problémy dítěte. Nejméně zdatné se cítí být při objasňování důsledků nevhodné rodinné výchovy. Tyto výsledky nejsou překvapující. Studentky jsou v rámci celého studia seznamovány s pedagogickými a psychologickými disciplínami, které poskytují dostatečný teoretický základ a měly by být schopné poskytnout základní profesní poradenství. Tato profesionalita je také v současnosti od vysokoškolsky vzdělaných učitelek od rodičovské veřejnosti očekávána. Respondentky se cítí být méně zdatné v oblasti objasňování důsledků nevhodné rodinné výchovy, což pravděpodobně souvisí s nedostatečnými zkušenostmi mladých studentek.

Nejnižší průměrná hodnota u této skupiny studentek (Bc) byla zjištěna u schopnosti přesvědčit rodiče, aby podpořili školu (2,98). Tato dimenze je sycená položkami, které se týkají přesvědčování rodičů k účasti na akcích školy a na jejich organizačním zajištění, k finanční a materiální podpoře. U studentů oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (Mgr) zastávají tyto poslední dvě dimenze obrácené pořadí (tab. 1 a 2).

Dalším cílem výzkumného šetření bylo zjistit, zda existují rozdíly mezi úrovněmi profesní zdatnosti studentů v závislosti na formě studia (prezenční x kombinovaná). Následující graf č 2 poskytuje porovnání všech skupin sledovaných studentů, a to jak v prezenční, tak v kombinované formě. Z grafu je zřejmé, že rozdíly mezi výsledky studentů prezenčního a kombinovaného studia nejsou velké, přičemž se studenti kombinovaného studia cítí být v porovnání se studenty prezenčního studia více zdatní téměř ve všech dimenzích. Viditelnější

rozdíly jsou u dimenze: schopnost radit rodičům ve věcech výchovy, minimální rozdíly u dimenze: schopnost vysvětlit fungování školy jako organizace. Studenti kombinované formy magisterského i bakalářského studia se cítí být nejvíce zdatní v dimenzi: schopnost informovat o prospívání dítěte (3,78; 3,57), nejméně zdatní v dimenzi: schopnost být vůči rodičům transparentní (3,2; 3,31). Ovšem studenti prezenční formy magisterského studia se cítí být zdatnější oproti všem sledovaným skupinám v dimenzích: schopnost vysvětlit fungování školy jako organizace (3,58) a schopnost být vůči rodičům transparentní (3,47). Domníváme se, že výsledky mohou být ovlivněny na jedné straně pozitivním očekáváním studentů prezenčního studia a na druhé straně vlastními zkušenostmi z učitelské praxe studentů kombinovaného studia.

Graf 2: Porovnání výsledků dimenzí dotazníku ZdUR za soubory všech sledovaných skupin studentů bakalářského a magisterského studia

Závěr

V porovnání výsledků se studenti prezenčního magisterského studia cítí být oproti studentkám prezenčního bakalářského studia mírně zdatnější ve všech pěti dimenzích, což je patrné i v souhrnném skóre (3,44 oproti 3,25), avšak studenti kombinovaného magisterského studia se cítí být oproti studentům kombinovaného bakalářského studia zdatnější pouze ve dvou dimenzích (jak je patrné z grafu č. 2), ale celkové skóre je vyvážené (3,43).

Tab. 3. Výsledky za celý dotazník ZdUR – celkové skóre

Skupiny respondentů	Počet N	Celkové skóre AP
Mgr. prezenční	46	3,44
Bc. prezenční	32	3,25
Mgr. kombinované	15	3,43
Bc. kombinované	21	3,43

V tabulce č. 3 jsou uvedeny výsledky za celý dotazník ZdUR. Všichni respondenti v celkovém skóre dosáhli hodnot od 3,25 po 3,44, což na škále od 0 do 5 znamená hodnoty naměřené nad středem škály. Můžeme tedy konstatovat, že zkoumaní studenti svým schopnostem spolupracovat s rodiči spíše důvěřují.

Je třeba připomenout, že výzkum profesní zdatnosti - spolupracovat s rodiči - neodráží skutečné schopnosti zkoumaných studentů, ale jejich subjektivní představu. Bohužel nevyváženost výzkumného vzorku (počet respondentů prezenčního studia: 78 oproti počtu respondentů kombinovaného studia: 36) a jeho velikost nedovoluje relevantní zevšeobecnění, avšak data jsou jistým ukazatelem úrovně pocíťované profesní zdatnosti studentů posledních ročníků oborů Učitelství pro MŠ a Učitelství 1. stupně ZŠ na PdF UHK.

Literatura:

MAJERČÍKOVÁ, J. a kol. (2012). *Profesijná zdatnosť (self-efficacy) študentov učiteľstva a učiteľov spolupracovať s rodičmi*. Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 978-80-223-3345-0.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

Uveďte především publikace, které vznikly na základě řešení projektu. Dále uveďte, zda byly publikace skutečně zadány do OBD s vazbou na RIV.

Abstrakt ve sborníku: PECHÁČKOVÁ, Y., DRAHOKOUPILOVÁ, M., KRÁMOVÁ, M. Professional self-efficacy of students in the field of teaching. [Abstract book] In *Education and Educational Psychology: 5th International Conference*. Cyprus: Cognitive Counselling & Conference Services (C-crcs), 2014, p. 112, eISSN 1986 – 3020.

Abstract book je dostupný na [www](http://www.futureacademy.org.uk/files/menu_items/other/AbstractBookICEEPSY2014.pdf):

http://www.futureacademy.org.uk/files/menu_items/other/AbstractBookICEEPSY2014.pdf

Článek: Výsledky byly prezentovány v rámci příspěvku s názvem: Professional self-efficacy of students in the field of teaching na The 5th International Conference on Education and Educational Psychology, konané ve dnech 22. až 25. října 2014 v Kyrenii (Kypr). Příspěvek bude publikován v *Procedia-Social and Behavioral Journal* (Elsevier).

Po vydání bude příspěvek zadán do OBD s vazbou na RIV a odevzdán výpis z OBD.

Spoluautorkami příspěvku jsou studentky magisterského studia: Monika Drahokoupilová a Michaela Krámová.

Přehled realizovaných výdajů:

- a) osobní náklady. 0,- Kč
- b) stipendium v celkové výši 8 000,- Kč

Monika Drahokoupilová: 4 000,- Kč

Michaela Krámová: 4 000,- Kč

Zdůvodnění:

Studentky se aktivně podílely na přípravě, konstrukci a distribuci dotazníků, na zpracovávání dat i na přípravě příspěvku.

c) materiálové náklady:

kancelářské potřeby: celkem 13 280,00 Kč

Zdůvodnění: tonery, papíry, desky, obaly, sešity, sponky, DVD – využito k distribuci dotazníků, zálohování dat, zpracovávání podkladů a výstupů

d) konferenční poplatek: 12 219,70 Kč

Zdůvodnění: uvedená částka byla využita na zaplacení konferenčního poplatku na The 5th International Conference on Education and Psychology, která se konala ve dnech 22. až 25. října 2014 v Kyrenii (Kypr).

e) cestovné: 21 961,04 Kč

Zdůvodnění: Uvedená částka byla použita na dopravu na mezinárodní konferenci v Kyrenii – Kypr

f) tisk plakátu: 847,00 Kč

Zdůvodnění: plakát sloužil k prezentaci výzkumu na mezinárodní konferenci v Kyrenii – Kypr

g) Kurzové ztráty: 268,78 Kč

h) Bankovní poplatky DU: 436,45 Kč

i) Cestovní pojištění: 264,00 Kč

Celková částka dotace: 57 000 Kč

Celková spotřebovaná částka: 57 276,72 Kč (z celkové částky přečerpano – 264,47Kč)

Povinné přílohy:

I. Kopie publikačního výstupu

II. Dotazník ZdUR

III. Výsledovka z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace

Datum: 3. 1. 2015

Podpis odpovědného řešitele

Y. Pecháčková

Příloha I:

Kopie publikačního výstupu

ICEEPSY 2014

Professional self-efficacy of students in the field of teaching

Yveta Pecháčková^{a1}, Monika Drahokoupilová^a, Michaela Krámová^a

^aDepartment of Primary and Pre-Primary Education, University of Hradec Králové, Rokitanského 62, Hradec Králové 500 03, Czech Republic

Abstract

The topic of this paper is a research of professional self-efficacy of student teachers in relation to future parents of their children and pupils. Our goal is to provide the insight into the issue in conditions of preparation of teaching profession at Faculty of Education in Hradec Králové, Czech Republic. It is a quantitative survey, which used a questionnaire entitled: Self-efficacy of teachers to work with parents, by Majerčíková, J. and Gavora, P. The questionnaire contains 24 scale items in five dimensions: the ability to inform of a child's well-being, explain the functioning of a school as an organisation, advise parents in education, be transparent to parents and to convince parents to support the school. The research of professional self-efficacy does not reflect actual abilities of surveyed students but their subjective idea. This article presents pilot research results.

© 2015 Yveta Pecháčková, Monika Drahokoupilová, Michaela Krámová. Published by Elsevier Ltd.

Peer-review under responsibility of the Organizing Committee of ICEEPSY 2014.

Keywords: Self-efficacy; co-operation with parents; future teachers.

1. Introduction

The theme of the presented article are results of a pilot study, which surveyed professional self-efficacy of student teachers (specifically a three year bachelor course of Pre-primary Teaching at Pre-schools), in relation to future parents of their children. The aim was to map professional self-efficacy – cooperate with parents – on students of the final year of Teaching programmes for Pre-school at Faculty of Education in Hradec Králové (in the Czech Republic) and to provide the insight on this issue in conditions of preparation for a teaching profession. The result of university preparation of future teachers should be a professionally educated personality but also a mature individual personality who is prepared also in communicative, attitude and opinion way. Its personal maturity is subsequently reflected in appropriate communication and co-operation with parents, a paediatrician, a psychologist and other experts with whom he/she can meet during profession. Student teachers learn how to plan, project, educate, communicate during their course, but not always we do not take into account the parents of children. The professionalism in this field is developed implicitly during the studies, obtaining

¹ Corresponding author. Yveta Pechackova. Tel.: +4-204-933-31369; fax: +4-204-933-1313.
E-mail address: yveta.pechackova@uhk.cz

personal and a practical experience is undoubtedly influenced by the effort, motivation and professional preferences of the student teacher. As reported Bartošová (2009), the students' qualitative input parameters are also important.

Necessary presuppositions of the performance of the teaching profession are professional competences which the student teacher gains during his/her studies. It is relatively complicated set of competences that are based on knowledge, skills and attitudes, which are interdependent. The school graduate is not simply "the product" but its development is influenced by a variety of other factors, as the family, inheritance, social climate and local environment (Havlík, Kořa, 2007), which are social determinants, that should be considered while assessment of the teacher's professionalism.

2. Theoretical background

The author of the term self-efficacy is American psychologist Albert Bandura (1994, In Majerčíková, 2012), who defines it as one's belief in one's ability to organize and perform activities which lead towards the results. It expresses the reviews of own; one's expressed potentialities for the performance of certain activities and is created on the base of authentic experience, mediated experience and belief. Within the framework of bachelor and master studies the future teachers of pre-schools and primary schools intensively build up their professional self-efficacy. The student gains professional knowledge, within the practical training develops its educational skills, verifies educational procedures, communication strategies and stabilizes attitudes towards educational reality and creates its own teaching philosophy.

The teacher's self-concept plays a big role on the success of a teaching profession as obtained professional competence. Blatný (1993, p. 446) defines the self-concept as mental presentation which is created during the process of individual's interaction mainly with social environment. The teacher's self-concept presents an idea or a feeling that the professional activity can be managed on a certain level. It is therefore a certain degree of self-esteem that is determined by the ability to reflect oneself and perceive the feedback of one's surroundings. Positive evaluation induces positive perception of oneself (as negative evaluation induces negative perception) and this mechanism works also in teaching preparation where next to the quality and effective professional preparation should be created positive and supporting background towards the development of professional self-concept.

Research by Hoover-Dempsey et al. (2002) with the title *Teacher Beliefs About Parent Involvement* detected the teachers' beliefs about the importance of co-operation with parents. Under the direction of Hoover-Dempsey there were made extensive researches at Vanderbilt University in the USA in the field of relations between school, a teacher and parents and already in the 90's of the 20th century (Hoover-Dempsey et al., 1992; 2002). The basic findings give evidence that teachers who are more involved as teachers and furthermore they expend more effort in engaging parents into co-operation is positively evaluated. The research presented under the title *Family Involvement Teacher Efficacy Scale* by D. C. Garcia (2004) brought similar results. It investigated statements of teachers in the issue of co-operation with parents whereas it was based on the typology by Epstein (6 types of theoretical Framework of parental engagement, Epstein, 2010). Furthermore the survey was involved in finding the frequency of using individual forms of co-operation of teachers with parents. Relations between personal teacher's beliefs to co-operate with parents and frequency of his/her co-operation with parents were positive. The research sample presented teachers of primary education from American state Florida. The results showed the fact that teacher's professional self-efficacy is actually an ability of the teacher to pay attention, deployment and effort in this issue (Gavora, In Majerčíková 2012). In the recent years in Slovakia Gavora, Wiegerová and Ficová have been involved in the topic of professional self-efficacy (Gavora, 2011, Wiegerová, Ficová, 2012, In Majerčíková, 2012). In research of P. Gavora there was made an adaptation of questionnaires TES (Teacher Efficacy Scale, authors Gibson and Dembu) and OSTES (Ohio State Teacher Efficacy Scale, authors Tschannen-Moran and Woolfolk, Hoy) in Slovakian educational environment (In Majerčíková, 2012, p. 30). Apart from research of dimension of potentiality of teaching perceived by the teacher there were identified relations between the perceived teacher's self-efficacy and gender, the grade of the school and the length of pedagogical practice. It was found that professional self-efficacy of teachers is on a good level (teachers scored above the central value of the six point scale or nine point scale range).

3. Method

3.1 The research objectives

The objective of quantitative survey is to find out what is the perceived professional self-efficacy of students of teaching programme (Teaching in kindergartens and Teaching of the 1st grade of Primary school) to co-

operate with parents. In this pilot phase of the research we present only the perceived professional self-efficacy of female student teachers of full-time study programme of the field Teaching for kindergartens. In the next phase of the research we would be interested if differences exist between the levels of professional self-efficacy of students depending on their level of teaching preparation. Finally, we would find out if there are differences between the levels of professional self-efficacy of students depending on the form of study (a full-time or a part-time form).

Specification of the pilot study objectives:

To find out the perceived professional self- efficacy at female student teachers of full-time study programme of Teaching for kindergartens and to co-operate with parents (by the analysis of questionnaire results: Self-efficacy of teachers to co-operate with parents – based on five dimensions).

3.2 The research methodology

Within the Framework of the survey there was used a questionnaire by Majerčíková, J. and Gavora, P. with the title “Self-efficacy of teachers to co-operate with parents“:

The questionnaire contains of 24 scale items, which are divided into five dimensions:

6. The ability to inform of child’s well-being
7. The ability to explain the functioning of a school as an organization
8. The ability to advise parents in education
9. The ability to be transparent to parents
10. The ability to convince parents to support the school

The five point scale at all items allowed the answers in the range of 0 (no abilities) to 5 (great ability).

3.3 The research group

In this pilot study we present results collected from 32 female student teachers of full-time study programme Teaching for kindergartens (at Faculty of Education in Hradec Králové). Specifically there were student teachers of the third year of the full-time study programme. The questionnaires were distributed at the end of the last term, i.e. before the completion of bachelor studies.

4. Results

During results processing we made a primary analysis of obtained data. Table 1. presents given arithmetical means of five dimensions. Individual dimensions are arranged according to decreasing values of arithmetic mean.

Table 1. Arithmetic mean of individual dimensions

Dimensions	Arithmetic mean
Ability to inform of a child’s well-being	3,64
Ability to explain the functioning of a school or an organization	3,43
Ability to be transparent to parents	3,17
Ability to advise parents in matters of education in the family	3,05
Ability to convince parents to support the school	2,98

From the Table 1. is clear that the differences between achieved average values in individual dimensions are not high, however the best self-evaluation of the students' abilities is perceived in activities that involve the giving information to parents about the child's well-being (3,64). This dimension is saturated by five items, which concern informing what is the child's relations with other kids, if the child is doing well, what is his/her behaviour and how he/she feels in the kindergarten. This result is not surprising, because informing parents belongs to the basic duty of the teacher towards parents, what is probably perceived by students as the basic professional competence. In the kindergarten it is practically an everyday activity, that is done in direct communication "Face to Face" a teacher with a parent.

The second highest average value was found at the ability to explain the functioning of the school as an organization (3,43). This dimension presents the clarification of how different school bodies work, how the money from parents is treated or how the school kitchen operates. Addressed students evaluate their abilities in the area well, whereas the most self-efficated ones feel while clarification of how the school kitchen operates and the least when clarifying the functioning of various school authorities (e.g. activities of parents' boards). Presumably the students have certain experience from their trainings, where they meet sufficient information about common operations (e.g. a kitchen), less informed with the information about existing school governing bodies. It would be interesting to follow the fact if there are any found differences in comparison with the students of Master studies, who have within the Framework of their study at our university so called master training where they closely meet the management and operation of a nursery school.

The third activity where the students have confidence is the ability to be transparent to parents (3,17). This dimension is saturated by these items: to present the results of children; to create enough opportunities in order that parents could see what they are interested in; to accept the presence of the parent in learning, anytime s/he wants to be; to accept the parent in the classroom, even if disturbs its atmosphere. In these activities there is the observation of the real life of the school and non-formal meetings take place, according to Bulla (Bull, 1989, In Majerčíková, 2012) they present the key point for building up the partnership between the school and the parents. There would be interesting to observe how this ability will be perceived by practicing teachers, who are in everyday contact with the parents and to what extent would they perceive their willing to accept the wish of parents or their presence in the classroom.

The next item deals with the ability of students to advise parents in questions of the child's education in the family (3,05). These abilities belong to this area: an explanation to parents how they should build up a healthy self-esteem of the child; suggest parents the ways of solving of educational issues of the child; clarify the consequences of inadequate upbringing in the family; explain in what better way is to influence the behaviour of their child. The surveyed students feel the most self-efficacy in the explanation, how to build up healthy self-esteem of children and how to solve educational issues of children. The least self-efficacy is perceived on the level of explanation of inappropriate family upbringing. The students are within the Framework of the study introduced with educational and psychological disciplines that cover sufficient theoretical principle and should be able to provide basic professional counselling. This professionalism is currently expected for university graduate teachers from parental public. The respondents perceive less self-efficacy in the field of clarification of inappropriate family upbringing that probably relates to the fact that the students perceive not sufficient experience in this issue.

The lowest average values were determined at the ability to persuade parents to support the school (2,98). This dimension is saturated by items which are linked with convincing parents to take part in some school actions and an organizational cover, financial and material support. The students consider these activities as demanding in relation to parents and probably are not convinced about their importance. The research results in the Czech Republic refer to the fact that parents nor teachers do not expect mutual co-operation in relation to involvement in internal or other concern of a school (Rabušicová et al., 2004; Walterová et al., 2010).

5. Conclusion

In this article we present how the specific stage of professional preparation reflect into professional self-efficacy of student teachers in relation to parents. In this pilot phase of the research we found out that the students of the full-time study programme of the field Teaching in kindergarten perceive their abilities in relation to parents as well (the results ranged in the centre of the five point scale), whereas the best evaluated abilities concern informing parents about the child's well-being, the least confident they are in the ability to convince parents to be involved in various school activities. According to the pilot phase of the research and to the small number of respondents we cannot, however it is interesting that the same order in individual dimensions resulted within the survey of professional self-efficacy of student teachers to co-operate with parents in the years 2011 – 2012 (Majerčíková et al., 2012). The research sample of Majerčíková et al., were students of graduation years of

pedagogical and social academies and social academies and students completing bachelor studies in the field of Pre-school and Elementary Education at Faculty of Education, Charles University in Bratislava, furthermore teachers in Pre-primary, Primary and Lower Secondary education. Secondary school students were considered to have a higher level of perceived professional self-efficacy than at students of bachelor studies, that authors justify (inter alia) as promising formation of communicational competences with the emphasis on educational training within the study framework (Majerčíková et al, 2012).

It is clear that into the professional self-efficacy in relation to parents there is a certain reflection of motivation and professional competence of student teachers. The teacher's professional competences are firstly formed in preparation of the profession. Next they are formed during the professional career by obtaining experience and further education. The output profile of the university graduates at Faculties of Education is mainly professional subject and educational competences, whose core is professional knowledge and pedagogical skills. Admittedly, there are changes in the recent years in delimitation of teachers' competences and in professional preparation. Professional preparation through activating, heuristic and complex methods corresponds to the requirements of modern pedagogy (Hornáčková, 2009). The focus of attention displaces from adoption of theoretical basis of teaching subject to psychodidactic education and general cultivation of teacher's personality (Spilková, 2004), where just also belongs the ability to negotiate, communicate and co-operate with pupils' parents.

Acknowledgements

This paper was supported by the Specific research of Faculty of Education of University Hradec Králové number 2105 titled: Professional self-efficacy of students in the field of teaching.

References

- Bartošová, I. (2009). *Pedagogický sešit*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Blatný, M. et al. (1993). Sebepečetí v současné kognitivní a sociální psychologii. *Československá psychologie*. Praha: Psychologický ústav Akademie věd ČR, Vol. 38, p- 447 – 453.
- Epstein, J. L. (2010). *School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools*. Westview Press.
- Garcia, D. C. (2004). Exploring Connections Between the Construct of Teacher Efficacy and Family Involvement Practices. Implication for Urban Teacher Preparation. *Urban Education*, Vol. 39, No 3. p. 290 – 315.
- Havlík, R., Koča, J. (2007). *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál.
- Hoover-Dempsey, K. V. et al. (2002). Teachers Involving Parents (TIP): An in-service teacher education program for enhancing parental involvement. *Teaching and Teacher Education*, Vol. 18, No. 7, p. 843-467.
- Hoover-Dempsey, K. V. et al. (1992). Parent efficacy, teacher efficacy, and parent involvement: Explorations in parent-school relations. *Journal of Educational Research*, Vol. 85, p. 287 – 294.
- Hornáčková V. (2010). Učitelství pro mateřské školy, Pedagogika předškolního věku. In Spilková, V., Hejlová, H. (eds.). *Příprava učitelů pro primární a preprimární vzdělávání v Česku a na Slovensku: Vývoj po roce 1989 a perspektivy*. Praha: PdF UK, p. 394.
- Majerčíková, J. et al. (2012). *Profesijní zdatnost' (self-efficacy) študentov učitelstva a učitel'ov spolupracovať s rodičmi*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Rabušicová, M. (2004). Vztahy rodiny a školy: vývoj tématu. In: *Škola a/versus/ rodina*. Brno: MU, p. 9 – 21.
- Spilková, V. et al. (2004). *Současné proměny vzdělávání učitelů*. Brno: Paido.
- Walterová, E. et al. (2010). *Školství – věc (ne)veřejná? Názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Praha: UK Karolinum.

Příloha II:

Dotazník ZdUR

**VÝZKUMNÝ NÁSTROJ –
DOTAZNÍK ZDATNOST UČITELŮ SPOLUPRACOVAT S RODIČI**

Zdatnost učitele spolupracovat s rodiči

Tento dotazník zjišťuje, na kolik **důvěřujete svým schopnostem** vykonávat činnosti související s rodiči žáků. V následujících řádcích uvidíte popisy těchto činností. Prosíme vás, abyste vyjádřili, do jaké míry jste schopný/á je vykonávat. Škály u každé položky umožňují odpovídat v rozmezí **od 0 (žádné schopnosti) do 5 (velké schopnosti)**. Můžete využít všechny polohy této škály.

Abyste se obeznámili s formou položek dotazníku, vyzkoušejte si nejdříve ukázkový příklad:

Kdyby vás požádali, abyste zvedli 10-ti kilové břemeno nad hlavu, do jaké míry si důvěřujete, že jste schopný/á ho nadzvednout? Na přiložené škále můžete uvést stupeň schopnosti na jakékoliv poloze škály. Danou polohu (číslo) zakroužkujte.

	ŽÁDNÉ SCHOPNOSTI SCHOPNOSTI	VELKÉ
Nazvednout 10-ti kilové břemeno.	0 1 2 3 4 5	

Teď přistupte k ostatním položkám.

Vyjáďte, jak odhadujete svoje schopnosti.

	ŽÁDNÉ SCHOPNOSTI SCHOPNOSTI	VELKÉ
1. Využívat všechny dostupné možnosti, jak rodiče informovat o problémech jejich dítěte, které má ve vztahu ke spolužákům.	0 1 2 3 4 5	
2. Vysvětlit rodičům jak mají posilovat zdravé sebevědomí svého dítěte.	0 1 2 3 4 5	
3. Neustále využívat všechny možnosti, jak prezentovat výsledky žáků (dětí) jejich rodičům.	0 1 2 3 4 5	
4. Přesvědčit rodiče o tom, aby se účastnili akcí organizovaných (mateřskou) školou.	0 1 2 3 4 5	
5. Vysvětlit rodičům, jak funguje rada školy.	0 1 2 3 4 5	

6. Navrhnout rodičům způsoby řešení učebních problémů dítěte.	0 1 2 3 4 5
7. Přimět rodiče, aby mi pomohli při organizačním zabezpečení akcí v/ve (mateřské) škole.	0 1 2 3 4 5
8. Taktně informovat rodiče, když má dítě problémy s učením.	0 1 2 3 4 5
9. Navrhnout rodičům způsoby řešení výchovných problémů dítěte.	0 1 2 3 4 5
10. Přesvědčit rodiče, aby finančně podpořili školu.	0 1 2 3 4 5
11. Vytvořit dostatek příležitostí na to, aby mohli rodiče pozorovat v/ve (mateřské) škole to, o co projeví zájem.	0 1 2 3 4 5
12. Vysvětlit rodičům, jak funguje rodičovské sdružení.	0 1 2 3 4 5
13. Využívat všechny dostupné možnosti, jak rodiče informovat o chování jejich dítěte v/ve (mateřské) škole.	0 1 2 3 4 5
14. Vysvětlit rodičům, jak se nakládá s penězi, které poskytují (mateřské) škole.	0 1 2 3 4 5
15. Vysvětlit rodičům, jak funguje školní jídelna.	0 1 2 3 4 5
16. Přijmout přítomnost rodiče na vyučování, kdykoliv bude chtít.	0 1 2 3 4 5
17. Přesvědčit rodiče, aby materiálně podpořili (mateřskou) školu.	0 1 2 3 4 5
18. Motivovat rodiče k tomu, aby využili svoje specifické schopnosti ve prospěch (mateřské) školy.	0 1 2 3 4 5
19. Využívat všechny dostupné možnosti, jak informovat rodiče o tom, jak se jejich dítě ve (mateřské) škole cítí.	0 1 2 3 4 5
20. Vysvětlit rodičům, jak funguje rada rodičů.	0 1 2 3 4 5
21. Objasnit rodičům důsledky nevhodné výchovy v rodině.	0 1 2 3 4 5
22. Vysvětlit rodičům, jak mají nejlépe ovlivňovat chování svého dítěte.	0 1 2 3 4 5
23. Akceptovat přítomnost rodiče ve třídě, i když to naruší její atmosféru.	0 1 2 3 4 5
24. Využívat všechny dostupné možnosti, jak rodiče informovat o prospívání jejich dítěte v/ve (mateřské) škole.	0 1 2 3 4 5

